

"Şimdi iki levha, iki daire görünüyor: Biri, gayet muhteşem, muntazam bir daire-i Rubûbiyet ve gayet musannâ, murassâ bir..." Bu paragrafın izahını yapar mısınız?

"Şimdi iki levha, iki daire görünüyor:

"*Biri, gayet muhteşem, muntazam bir daire-i Rubûbiyet ve gayet musannâ, murassâ bir levha-i san'at.*"

"*Diğeri, gayet münevver, müzehher bir daire-i ubûdiyet ve gayet vâsi, câmi' bir levha-i tefekkür ve istihsan ve teşekkür ve îmân vardır ki, ikinci daire bütün kuvvetiyle birinci dairenin nâmına hareket eder.*"

"*İşte, o Sâni'in bütün makâsıd-ı san'atperverânesine hizmet eden o daire reisinin ne derece o Sâni ile münâsebettar ve onun nazarında ne kadar mahub ve makbul olduğu bilbedâhe anlaşılır.*"(1)

Öncelikle, "**daire-i Rubûbiyet ve daire-i ubûdiyet**" mefhumları üzerinde durmamız gerekiyor. Lügat manasıyla, "**daire-i Rubûbiyet**" Cenâb-ı Hakk'ın terbiye etmiş olduğu bütün âlemleri içine alır. Burada ise bir mefhum olarak yer almıştır ve Cenab-ı Hakk'ın, zatı, şununâtı, sıfatları, fiilleri ve isimlerinin tamamını birden ifade eder.

Daire-i ubudiyet ise bir kul olarak daire-i Rububiyete karşı yapmamız gereken vazifelerin tümünü içine alır. Meselâ, Allah'ın zatı hakkında kulun ubudiyet vazifesi, **onu, "varlığı vacip, ezeli, ebedi, zamandan ve mekandan münezze, bütün sıfatları sonsuz,..."** olarak bilmektir.

Bir diğeri misal; Allah'ın irade sıfatına karşı kulun ubudiyet vazifesi, kendi cüz'î iradesinin sınırlı olduğunu ve bir anda ancak bir şeye taalluk ettiğini düşünerek bu ilâhî sıfatın akıl almaz icraatları karşısında hayrete düşüp tekbir getirmektir.

Rahmân suresinin 19-20. âyet-i kerîmelerinde şöyle buyrulur:

"Allah iki denizi salıvermiştir. O denizler birbirine kavuşuyorlar. Aralarında ise bir engel vardır; birbirine karışmazlar."

Üstad Hazretleri âyette geçen "**iki denizin**" işârî manalarından söz ederken, izahlarına "**Daire-i vücub ile daire-i imkândaki bahr-i Rububiyet ve bahr-i ubûdiyetten tut, tâ dünya ve âhiret bahirlerine, tâ âlem-i gayb ve âlem-i şehadet bahirlerine ...**" diye başlar.

Burada "**bahr-ı rububiyet**", daire-i vücub olarak, "**bahr-i ubudiyet**" ise daire-i imkân olarak ifade edilmişlerdir. "**Daire-i vücub**" ise, arz ettiğimiz gibi, "**zât, şuunât, sıfat, ef'al ve esma**"yı ifade etmektedir ve daire-i Rububiyet olarak da ifade edilir.

Nur Risalelerinde geçen şu cümle de bu noktada bize bir ufuk açar:

"Kur'ânın vazife-i asliyesi, daire-i rububiyetin kemâlât ve şuunatını ve daire-i ubûdiyetin vezâif ve ahvâlini talim etmektir."(2)

Bu izahtan sonra konunun tafsilatına girmeye çalışalım:

Önce ubudiyetle ibadet arasındaki farkı şöyle bir hatırlayalım:

Ubudiyet kulluk demektir; insanın sonsuz aczini ve fakrını idrak etmesini, bütün bir kâinatın onun imdadına koşturulmasındaki ilâhî rahmeti düşünmesini ve kalbinin Allah'a karşı "**tesbih, hamd ve tekbir**" manalarıyla dolmasını ifade eder.

Ubudiyet devamlıdır, zira insan daima kuldur. İbadet ise, **Allah'ın emirlerinin yerine getirilmesidir;** namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek gibi. Buna göre, *ibadet sürekli değildir.*

Biz sınırlı ilmimizle Allah'ın ne zatının ne sıfatlarının ne de fiillerinin hakikatini idrak edemeyiz. Bizler daire-i rububiyetin kemâlâtını ancak kâinatta sergilenen ilâhî eserlerde, mucize fiillerde ve akıl almaz ihsanlarda ve nimetlerde bir derece seyrederek.

Cenâb-ı Hak, "**kendini tanıtmak ve sevdirmek istemesi**" hikmetiyle, hem Güneş'i hem gözü yarattığı gibi, hem rızkı hem rızka muhtaçları yaratmış; hem güzellikleri hem güzellikten anlayanları yaratmış, hem sanatlı varlıkları hem de sanattan anlayanları yaratmıştır.

Biz, **Müzeyyin** (*tezyin eden, süsleyen*) isminin tecellisiyle güzelleşen bu âlemi seyrettiğimizde, ondaki bu akıl almaz güzelliğe hayran oluruz. İşte bu hayranlığımız bir ubudiyettir, yani bir kul olarak yapmamız gereken bir vazifedir.

Yeryüzünde **Rezzak** isminin tecellisiyle sergilenen ve istifademize sunulan çeşitli nimetler için Rabbimize şükrederiz. İşte bu şükrümüzle, elementleri terbiye ederek rızık haline getiren daire-i Rububiyete karşı ubudiyet vazifemizi yerine getirmiş oluruz.

Yine biz, gözümüze nice manalar ve hikmetler yerleştirildiğine bakar, Allah'ın **Alîm** ve **Hakîm** isimlerinin o küçük varlıktaki bu büyük tecellilerini hayretle düşünürüz. Gözün terbiye edilmesi daire-i rububiyete bakar, onun tefekkür edilmesi ise daire-i ubudiyete ait bir vecibedir.

Nur Külliyyatı'nda, şu varlık âlemine "**kitab-ı Samedanî**", onda yazılan varlıklara ise "**kelimat-ı kudret**" denilmektedir. İşte bu kitabın yazılması daire-i rububiyetten haber verdiği gibi, bir harfin kâtipsiz olamayacağını çok iyi bilen insanın, bu kâinat kitabını yazan kudrete ve o kudreti icraata sevk eden İlâhî ilim ve iradeye iman etmesi ise daire-i ubudiyetin en ehemmiyetli vazifesidir. Yani, **bu âlemi yaratmak rububiyetten haber verdiği gibi, onu yaratana iman etmek de en büyük ubudiyettir**, yani kulun en birinci vazifesidir.

Yukarıdaki ifadelerde, daire-i rubûbiyetin, "**gayet musannâ, murassâ bir levha-i sanat**" olan bu kâinat ile kemalatını teşhir ettiğine işaret edildikten sonra, bu sanatlı ve güzel levhaya karşı **insanın vazifesi "tefekkür ve istihsan ve teşekkür ve îmân"** olmak üzere dört maddede özetleniyor.

Yani, insan öncelikle bu âlemi kuşatan harika ve güzel sanatları tefekkür edecektir. Bu tefekkür onu istihsana, yani onlardaki güzellikleri takdir etmeye götürecektir, sonra bu varlık âleminin sadece bir sanat eseri değil, aynı zamanda insan için büyük bir nimet ve ihsan olduğunu dikkate alacak ve bu sanatlı varlıkları onun imdadına koşturan Zat'ın varlığına iman ve onun sonsuz nimetlerine şükredecektir.

Rububiyete karşı ubudiyet vazifesini en mükemmel yapan varlık insandır. İnsanlar içerisinde de peygamberler ve onlar içerisinde de bütün enbiyanın serveri, ahir zaman peygamberi Hz. Muhammed'dir. (asm). Bundan dolayıdır ki, Üstad Hazretleri Allah Resulünü (asm.) ubudiyet dairesinin reisi olarak vasıflandırır. Yani hem iman hem ibadet hem takva hem tefekkür hem ahlâk sahasında ondan daha ileri bir kul, ondan daha büyük bir peygamber yoktur.

Dipnotlar:

- 1) bk. [Sözler, On Sekizinci Söz.](#)
- 2) bk. [age., Yirminci Söz, İkinci Makam.](#)